

НАЦІОНАЛЬНА ОБОРОННА СТРАТЕГІЯ США 2022 РОКУ: ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ, ОЦІНКИ І НАСЛІДКИ ДЛЯ УКРАЇНИ

Микола Белєсков, *головний консультант відділу воєнної політики*

27 жовтня 2022 р. Пентагон оприлюднив відкриту складову частину нової Національної оборонної стратегії (National Defense Strategy) США¹.

Висновки

Національна оборонна стратегія США 2022 р., як деталізація оновленої Стратегії національної безпеки, підтверджує основний висновок Національної оборонної стратегії 2018 р. – визначальним чинником впливу на політику національної безпеки США буде стратегічне міждержавне протистояння.

Стратегія визначає КНР як системний виклик для США, водночас РФ характеризується як джерело гострої і нагальної загрози. Основним завданням збройних сил США, відповідно до нової стратегії, залишається попередження прямого воєнного конфлікту між великими державами. Реалізувати це завдання передбачено завдяки втіленню концепцій інтегрованого стримування і протиборства в умовах миру.

Для України визначальними є два положення нової Стратегії. По-перше, щодо безпосередніх сусідів РФ передбачено розробити опції для стримування за рахунок можливості завдавати Росії неприйнятної рівня втрат. По-друге, ідеться про надання найбільш уразливим партнерам ефективних асиметричних спроможностей.

Основні положення

Національна оборонна стратегія США 2022 р. (далі – Стратегія), конфіденційну складову частину якої презентовано американським законодавцям ще в березні поточного року, деталізує оприлюднену 12 жовтня Стратегію національної безпеки у сфері військового будівництва і застосування збройних сил. *Документ підтверджує основний постулат попередньої Національної оборонної стратегії від січня 2018 р. – визначальним чинником впливу на політику національної безпеки буде стратегічне міждержавне протистояння, а не міжнародний тероризм.*

Відповідно до Стратегії, визначальною рисою безпекового середовища є радикальна глобальна зміна балансу воєнних спроможностей, яку підсилюють поява нових технологій, транскордонні виклики, нові ворожі доктрини застосування

¹ National Defense Strategy / U. S. Department of Defense : An official website of the United States Government.
URL: <https://www.defense.gov/National-Defense-Strategy/>

збройних сил і тактики тиску / примусу до порогу прямої воєнної ескалації. У сукупності зазначені фактори можуть ускладнити для США проєктування сили в провідних регіонах світу і уможливити швидкі ворожі інтервенції.

Стратегія характеризує КНР як найбільш всеосяжний і серйозний виклик для національної безпеки США через політику тиску й агресії в регіоні Східної Азії з метою переформатувати регіон і світ відповідно до власних національних інтересів. Документ зазначає успіхи модернізації всіх видів і родів військ Народно-визвольної армії Китаю, а також тотальний характер підготовки до застосування сил, який передбачає, крім іншого, залучення спроможностей у космічній і кібер-сферах, радіоелектронній боротьбі (РЕБ) та інформаційних протиборствах. Мета КНР, на яку посилається Стратегія, – максимальне ускладнити для США проєктування сили для захисту власних національних інтересів і союзників у процесі переформатування регіону і світу. У документі наголошується, що війна з КНР не є наперед визначеною чи бажаною. Навпаки, ***мета США – переконати КНР у невигідності застосування збройних сил для просування національних інтересів, а також розробити такі форми взаємодії, які відповідають інтересам США, дозволяють керувати протистоянням і діяти проти спільних викликів.***

Стратегія характеризує РФ як джерело реальної й гострої загрози (acute threat) через агресивну політику, що передбачає зміну кордонів у Європі і спробу впровадити імперську сферу впливу. Документ визначає основні загрози та інструменти їх реалізації з боку РФ – ядерний арсенал, крилаті ракети, кібер- та інформаційні засоби, протисупутникова зброя, хімічна і бактеріологічна зброя. Названо також найбільш очікувані форми агресії, зокрема ведення бойових дій під водою, кампанії впливу проти демократичних країн. Стратегія окремо окреслює спроможності як КНР, так і РФ вести кампанії впливу з метою підризу рішучості американської громадськості, а також нанесення шкоди критичній інфраструктурі.

До інших важливих джерел та сфер загроз віднесено КНДР, Іран, екстремістські організації, швидку зміну технологій, діяльність у сірій зоні (гібридні загрози), зміну клімату.

Стратегія визначає такі пріоритети у сфері оборони: оборона США, стримування стратегічної атаки на США та їхніх союзників / партнерів, стримування агресії передусім з боку КНР, а потім РФ, розбудова боездатних збройних сил і екосистеми оборони.

Головними новаціями Стратегії можна вважати концепції інтегрованого стримування (integrated deterrence) і протиборства в умовах миру (campaigning). Саме в рамках цих концепцій США планують забезпечити реалізацію зазначених пріоритетів і цілей. Також важливе місце у втіленні пріоритетів Стратегії посідає взаємодія із союзниками і партнерами.

В основу концепції інтегрованого стримування покладено спроможність збройних сил США діяти в усіх сферах протиборства разом із потенціалом союзників та інших урядових відомств США. ***Інтегроване стримування передбачає комбінування різних видів стримування з метою переконати іншу сторону відмовитися від агресивних намірів.*** Ідеться про стримування за рахунок заборони (deterrence by denial), стримування за рахунок стійкості (deterrence by

resilience) та стримування за рахунок можливості завдання неприйняттого рівня втрат (deterrence by cost imposition).

Стимування за рахунок заборони ґрунтується на демонстрації противнику неможливості швидко захопити й утримати території чи швидко досягти поставлених агресивних цілей. Такий вид стимування доповнюється стримуванням за рахунок стійкості – здатності продовжувати виконувати завдання, незважаючи на нанесення противником певного рівня ураження (передусім системам командування і управління). Проте, як визначає Стратегія, інколи цих видів стимування може бути недостатньо, і тоді використовують стримування за рахунок можливості завдання неприйняттого рівня втрат – демонстрації здатності до ураження більш широкого спектру цілей. В основі такого стимування США – стратегічний ядерний арсенал і конвенційні системи дальнього вогневого ураження, наступальні спроможності в кіберсфері, нелінійне застосування наявних спроможностей (irregular warfare), підтримка оборони третіх країн, санкції та експортний контроль, дипломатичні заходи.

У випадку РФ наголошується на стримуванні за рахунок заборони і стримуванні за рахунок стійкості. ***Проте у випадку безпосередніх сусідів РФ передбачено розробити опції для стримування за рахунок можливості завдати Росії неприйняттого рівня втрат.*** У короткостроковій перспективі йдеться про модернізацію систем заборони і обмеження доступу, посилення взаємосумісності та стійкості, обмін розвідувальними даними в середовищі союзників по НАТО та партнерів. У довгостроковій перспективі – це розвиток потенціалу союзників по НАТО вести війни високої інтенсивності, тоді як США зосередяться на таких видах бойового забезпечення, як розвідка і РЕБ, а також підтримка з повітря.

Концепція протиборства в умовах миру має стати відповіддю збройних сил США на різні практики тиску до порогу ескалації, які використовують противники. Протиборство в умовах миру передбачає демонстрацію військової діяльності в пріоритетних регіонах світу з метою посилити сумніви противника щодо його спроможності досягнути цілі, застосовуючи тиск. Така практика протиборства дасть змогу ліпше підготуватися до можливого переростання кризи в конфлікт завдяки кращій ситуаційній обізнаності, посиленню взаємосумісності й доступу. Практика протиборства в умовах миру здійснюватиметься передусім щодо КНР і РФ у спосіб відповідної прямої присутності сил США в пріоритетних регіонах Євразії. В інших випадках США спиратимуться на мережу союзів і партнерств.

Розвиток сил оборони США визначено основою підтримання і посилення ефекту стимування. Пріоритетними напрямками розвитку сил оборони є підтримання інформаційної переваги завдяки інтеграції, захисту і відтворення системи обробки інформації та ухвалення рішень; посилення швидкості й точності виявлення і нанесення ураження; логістичне забезпечення й утримання угруповання військ в умовах активних ворожих контрзаходів; розроблення концепцій і спроможностей для вибіркового ураження систем озброєння. Передбачається оптимальне поєднання технологічних рішень і способів застосування, які ускладнюють для противника проектування сили. ***В екстрених випадках***

міністерство оборони США може напряму надавати ефективні асиметричні спроможності для найбільш уразливих союзників / партнерів.

Американські аналітики відзначили низку сильних і слабких сторін нової Стратегії². До сильних сторін віднесено чітке визначення основного пріоритету (протистояння з КНР) і чіткішу розстановку пріоритетів, наголос на взаємодії із союзниками і партнерами як головній асиметричній перевазі. Слабкі сторони – певна абстрактність концепцій інтегрованого стримування і протиборства в умовах миру, відсутність хоча б базових підрахунків вартості реалізації відповідної Стратегії, кількості сил і засобів для її реалізації. Негативний вплив на реалізацію Стратегії може мати відтермінування її публікації через перенесення на пізніший строк публікації Стратегії національної безпеки – фактично, в адміністрації Дж. Байдена залишається лише два роки на реалізацію Національної оборонної стратегії. Хоча в адміністрації стверджують, що проєкт бюджету Пентагону на 2023 р. урахував положення цього документа.

Наслідки для України

У новій Стратегії, на відміну від Стратегії січня 2018 р., РФ характеризується як джерело реальної та гострої загрози, а не розглядається як загроза № 1 на одному рівні з КНР. Хоча США й надалі виконуватимуть узяті на себе зобов'язання за п'ятою статтею Вашингтонського договору про створення НАТО, у довгостроковій перспективі вони налаштовані переважно робити ставку на розвиток потенціалу європейських союзників по НАТО, щоб унеможливити для РФ проєктування сили та дати змогу союзникам максимально самостійно вести війну високої інтенсивності у разі потреби з точковою опорою на системи розвідки / цілевказівки, вогневого ураження і РЕБ США.

Стратегія передбачає розвиток потенціалу стримування за рахунок здатності найбільш уразливих безпосередніх сусідів РФ завдавати Росії неприйнятної рівня втрат. На практиці це корелює з намірами США щодо довгострокового розвитку потенціалу сил оборони України завдяки посиленню ударної компоненти і ППО. Також важливими є положення щодо можливості прямої передачі партнерам США ефективних асиметричних систем ураження. Фактично, ця ідея вже була протестована США в рамках відбиття повномасштабної агресії РФ проти України у спосіб надання ЗСУ таких систем, як ПКР Harpoon та РСЗВ HIMARS. Отже, це відкриває можливість подальшого асиметричного посилення України у разі критичної потреби.

² Force Structure in the National Defense Strategy: Highly Capable but Smaller and Less Global. CSIS. 2022. 31 Oct. URL: <https://www.csis.org/analysis/force-structure-national-defense-strategy-highly-capable-smaller-and-less-global> ;

CNAS Responds: Analyzing the 2022 National Defense Strategy. CNAS. 2022. 28 Oct. URL: <https://www.cnas.org/press/press-note/2022-nds-cn-as-responds> ;

The new National Defense Strategy keeps the Pentagon's focus locked on China. Breaking Defense. 2022. 27 Oct. URL: <https://breakingdefense.com/2022/10/the-new-national-defense-strategy-keeps-the-pentagons-focus-locked-on-china/>